

KORRALDUS

21. oktoober 2021 nr 362

**Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korralduse nr 305
„COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja
piirangud“ muutmine**

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 punktide 1–3 ja 5 ning lõigete 5 ja 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõiget 8:

1. Muuta Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korraldust nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ järgmiselt:

1) sõnastada punkti 4 alapunkt 21 järgmiselt:

„21) kes on kuni 18-aastane isik, kui ta on teinud pärast Eestisse saabumist neljandal päeval SARS-CoV-2 RT-PCR testi, mille tulemus on negatiivne, ja kes võtab osa pärast nimetatud testi tulemuse teadasaamisest kuue päeva jooksul üldhariduskoolis, kutseõppeasutuses või huvikoolis läbiviidavast õppe- ja kasvatustegevusest või noorsootööasutuses toimuvast tegevusest. Käesolevas alapunktis sätestatud eneseisolatsioonist vabastus kehtib ainult nimetatud tegevustes osalemiseks või nimetatud kohtade ja elukoha või püsiva viibimiskoha vahel liikumiseks. Käesolevas alapunktis sätestatud kohaldatakse ka isikule, kes saab 2021/2022. õppeaasta kestel 19-aastaseks.“;

2) sõnastada punktid 7 ja 8 järgmiselt:

„7. Avalikus siseruumis võivad isikud viibida ja liikuda, kui tegevuse eest vastutav isik tagab isikute hajutatuse. Piirang ei kehti koos liikuva või viibiva perekonna kohta või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada. Avalik siseruum käesoleva korralduse mõttes on ruum, mis on antud määratlemata isikute ringile kasutamiseks või on määratlemata isikute ringi kasutuses või milles võib viibida määratlemata isikute ring, sealhulgas on avalikuks siseruumiks ühissõiduk.

8. Avalikus siseruumis on isikul kohustus kanda kaitsemaski. Tegevuse eest vastutav isik on kohustatud tagama punktis 10 sätestatud juhul kaitsemaski kandmise kohustuse täitmise.“;

3) täiendada korraldust punktiga 8¹ järgmises sõnastuses:

„8¹. Punktis 8 sätestatud ei kohaldata, kui:

- 1) isik on alla 12-aastane;
- 2) kaitsemaski kandmine ei ole tervislikel põhjustel võimalik ning isik esitab nimetatud asjaolu kohta tõendi, mille on väljastanud tervishoiuteenuse osutaja;
- 3) on tagatud punktis 10 ette nähtud juhtudel III osas sätestatud nõuete täitmine;
- 4) on tagatud punkti 14 alapunkti 4 tingimuste täitmine.“;

4) sõnastada punkti 10 alapunktid 1 ja 2 järgmiselt:

„1) sportimine, treenimine, noorsootöö, huvitegevus, huviharidus, täienduskoolitus ja täiendõpe on lubatud, kui täidetud on III osas ja sisetingimustes täiendavalt punktides 7 ja 9 sätestatud nõuded. III osas sätestatud nõudeid ei kohaldata puuetega isikute tegevusele, riigi sõjalise kaitse või siseturvalisusega seotud tegevusele ning täienduskoolitusele ja sellega seotud eksamile, mis on vajalikud kvalifikatsiooni omandamist tõendava tähtajalise tunnistuse pikendamiseks, kui sisetingimustes on täidetud punktides 7–9 sätestatud nõuded;

2) spordivõistlused ning spordi- ja liikumisüritused on lubatud, kui täidetud on III osas ja sisetingimustes täiendavalt punktides 7 ja 9 sätestatud nõuded. III osas sätestatud nõudeid ei kohaldata käesolevas alapunktis nimetatud tegevustele, kui need toimuvad välistingimustes piiramata alal. Samuti ei kohaldata III osas sätestatud nõudeid puuetega isikute tegevusele, riigi sõjalise kaitse või siseturvalisusega seotud tegevusele, kui sisetingimustes on täidetud punktides 7–9 sätestatud nõuded. Lisaks ei kohaldata III osas sätestatud nõudeid isikute suhtes, kelle sportmängu meistriliiga klubi või spordialaliit on spordi- või treeningkeskkonna riskianalüüsis ette näinud ja rakendanud konkreetse tegevuskoha riskide maandamise meetmed, ning nimetatud isik on need nõuded täitnud;“;

5) asendada punkti 13 teises lauses tekstiosa „punktides 14–17“ tekstiosaga „punktides 14, 16 ja 17“;

6) sõnastada punkti 14 alapunkt 2 järgmiselt:

„2) tema vaktsineerimine ei ole arsti otsusel võimalik tema tervislikku seisundit arvestades ning ta esitab enne tegevuses osalemist sellekohase tõendi;“;

7) tunnistada punkt 15 kehtetuks;

8) sõnastada punkt 16 järgmiselt:

„16. Tegevuse eest vastutav isik on kohustatud enne, kui isik osaleb tegevuses, kontrollima punktis 14 sätestatud asjaolusid, sealhulgas tõendi ehtsust ning selle kehtivust. Põhjendatud kahtluse korral on tegevuse eest vastutav isik kohustatud tuvastama tõendi esitaja isikusamasuse.“.

2. Korraldus jõustub 25. oktoobril 2021. a.

3. Avaldada korraldus Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, sealhulgas riigi toimepidevuse kaitseks vältimatult vajalikud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku tõkestamise meetmed ja piirangud.

Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi *põhiseadus*) § 28 lõige 1 sätestab igäühe õiguse tervise kaitsele. Praegusel juhul on põhiõiguse kaitsealas erinevad väärtused. Esiteks on kaitsealas inimeste õigus nende tervise kaitsele seeläbi, et riik teeb kõik võimaliku, et takistada viiruse levikut. Samuti on kaitsealas avalik huvi, et viiruse levik ja inimeste massiline haigestumine ning tervishoiusüsteemi ülekoormus ei suureneks. Olukorras, kus teiste inimestega kokkupuutel on suur oht viiruse levikuks, lasub riigil kohustus viia nakkusoht miinimumini, sealhulgas võib selle eesmärgi saavutamiseks sobival viisil piirata isikute kokkupuutumise võimalusi.

Põhiseadus näeb ette teised õigused ja vabadused, mille tagamine on samuti riigi kohustus. Põhiseaduses nimetatud õigusi ja vabadusi on riigil lubatud legitiimsel eesmärgil piirata, arvestades õiguse ja vabaduse olemust ning põhiseaduse enda tingimusi. Näiteks on

põhiseaduse § 34 kohaselt igapäev, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida.

Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata muu hulgas teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Põhiseadus kaitseb ettevõtlust, vaba eneseteostust, kogunemist, haridust jne, kuid võimaldab seada piiranguid, millel on õigustatud eesmärk, ning kui need on vajalikud ja õiglased. Korraldusega kaitstakse inimeste elu ja tervist ning riigi toimepidevust ja arstiabi kättesaadavust ning seda ei ole võimalik saavutada ilma korralduses nimetatud piiranguteta.

COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks on õigustatud kohaldada teatud piiranguid. Õigusi ja vabadusi piirates tuleb leida õiglane tasakaal piirangu eesmärgi ning piirangu ulatuse ja mõju vahel. Seejuures tuleb arvestada, milline on inimeste võimalus pikemas perspektiivis realiseerida oma teisi põhiõigusi, näiteks õigust vabalt liikuda ja tegeleda ettevõtlusega, kui Eestis ei saada COVID-19 haigust põhjustavat viirust kontrolli alla ning tervishoiuasutused ja -töötajad on ülekoormatud. Viiruse tõkestamiseks vajalikke proportsionaalseid piiranguid õigustavad eelnimetatud kaalukad eesmärgid.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõigete 2, 5 ja 6 alusel ning arvestades lõiget 8 võib Vabariigi Valitsus kehtestada nakkushaiguse tõrjeks vajalikke abinõusid siis, kui nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamiseks rakendatavate meetmete ja piirangute kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Selleks lähtutakse üldjuhul järgmisest eeltingimusest: tegemist on eriti ohtliku nakkushaiguse või uudse ohtliku nakkushaigusega; Vabariigi Valitsus on Terviseametilt saanud epidemioloogiliste, laboratoorsete ja kliiniliste andmete alusel teabe ja soovitusel abinõu (kohustus või piirang) kohta; abinõu on viiruse leviku tõkestamiseks vältimatult vajalik ehk see peab olema proportsionaalne ja otstarbekas nõue; abinõu on ajutine ehk ajaliselt piiritletud ning toob kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju.

Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korraldusega nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ (edaspidi *korraldus nr 305*) on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks kehtestatud liikumisvabaduse piirangud ja meetmed, mille eesmärk on vähendada inimestevahelisi kontakte ning takistada viiruse levikut.

Korralduses piirangute kehtestamise lähtekohaks on, et SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 on nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkusena, peamiselt lähikontaktis nakkusohtliku inimesega. Viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles, hingates sisse viiruse osakesi¹, või saastunud pindade ning näiteks saastunud käte kaudu.

Viirus levib paremini halvasti ventileeritud ja suure inimeste hulgaga siseruumides, kus inimesed viibivad pikka aega. Samuti on SARS-CoV-2 viirusega nakatumise oht õues, kus viibitakse paljude inimestega lähedases kontaktis.

Eesti koroonaviiruse leviku riskitase on väga kõrge. Haigestumus on kasvutrendis. Jätakuvalt kasvab haigestunute arv vanuserühmades 5–9 ja 10–14 aastat ning nende vanemate seas vanuses 35–39 ja 40–44 aastat. Suurem kasv oli vanuserühmas 80 aastat ja vanemad (62% võrra), 70–74 aastat (54% võrra) ja 20–24 aastat (38% võrra). Sel nädalal saadeti haiglatele

¹ <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19-how-is-it-transmitted>

suunis piirata plaanilist ravi ja rakendada vähendatud koosseisuga kiirabibrigaade. 42. nädalal eskaleeritakse voodikohtade arvu.

Eestis on COVID-19 riigisisene epideemiline levik ning võrreldes teiste Euroopa riikidega on Eesti epidemioloogiline olukord üks halvimaid. Paralleelselt kõrge haigestumisega on Eesti elanike hulgas vaksineerimisega hõlmatud üks Euroopa madalamaid. Järgmistel nädalatel on oodata nakatumise kasvu jätkumist. Sellel nädalal võib oodata keskmiselt umbes 1400 nakatunut päevas ja 10 000 nakatunut nädalas. Haigestunute kasvu foonil, eriti eakate inimeste seas, kasvab haiglaravi vajavate inimeste arv.

Ilma lisapiirangute rakendamiseta võib oodata, et haiglaravi vajavate inimeste arv tõuseb lähipäevadel kuni 450ni, oktoobri lõpuks kuni 500ni ja novembri keskpaigaks kuni 600ni (maksimaalne võimekus on hinnanguliselt 700). Haiglatesse jõuavad peamiselt vaksineerimata inimesed. Samuti on suurem valdavalt vaksineerimata isikute hulgas. Terviseamet soovib kehtestada rangemad ühiskondlikud meetmed viiruse leviku kontrollimiseks. Vabariigi Valitsust nõustav teadusnõukoda soovib samuti kehtestada lisameetmeid viiruse leviku tõkestamiseks.

Käesoleva korraldusega tehakse korralduses nr 305 järgmised põhimõttelised muudatused:

Lisameetmed ja -piirangud kehtestatakse vaksineerimata isikute suhtes, sest sellel sihtrühmal on oluliselt suurem tõenäosus haigestuda ning sattuda haiglaravile. Seetõttu jäetakse korraldusest välja riigisiseste piirangute osas tegevustes osalemine SARS-CoV-2 testi negatiivse tulemuse alusel. Kehtiva korralduse punkt 15 sätestab täiendava võimaluse lisaks vaksineerimise või COVID-19 haiguse läbipõdemise tõendamise alusel osalemisele osaleda tegevustes SARS-CoV-2 RT-PCR või antigeen-RTD testi negatiivse tulemuse alusel. Teste on kehtiva korra järgi võimalik teha kohapeal, apteegis või tervishoiuteenuse osutaja juures.

Käesoleva korralduse kohaselt on edaspidi tegevustes võimalik osaleda, kui isik täidab vähemalt ühe järgmistest tingimustest:

- 1) ta on alla 18-aastane;
- 2) tema vaksineerimine ei ole arsti otsusel võimalik tema tervislikku seisundit arvestades ning ta esitab enne tegevuses osalemist sellekohase tõendi;
- 3) ta on punktis 5 sätestatud tingimustel COVID-19 haiguse läbi põdenud, vaksineeritud, sealhulgas täiendava vaktsiinidoosiga vaksineeritud, või vaksineerituga võrdsustatud isik ning esitab enne tegevuses osalemist nimetatud asjaolude kohta tõendi;
- 4) ta on tegevusega seotud isik, kelle töandja on töökeskkonna riskianalüüsis ette näinud ja rakendanud konkreetse tegevuskoha riskide maandamise meetmed, ning nimetatud isik on need nõuded täitnud;
- 5) ta on tegevuse eest vastutav isik või tema esindaja või hädaabitööde tegemisega seotud isik.

Teistel isikutel puudub edaspidi õigus tegevustes osaleda. Meetme eesmärk on vähendada viiruse levikut ning selle survet haiglate koormusele eelkõige vaksineerimata isikute osas, kes moodustavad ravi vajavatest isikutest enamuse. Samuti on vaksineerimata isikud hõivanud intensiivravi kohad ning nende hulgas on suurem kõrge. Muudatus puudutab eelkõige vähemalt 18-aastaseid isikuid, kellele on tagatud võimalus tasuta vaksineerimiseks. Tegevuses võib osaleda üksnes juhul, kui vaksineerimise kuur on läbitud ning saavutatud käesolevas korralduses sätestatud juhul maksimaalne kaitse.

Täiendavalt muudetakse hajutatuse ja kaitsemaski kandmise nõudeid, mille täitmise eest vastutab edaspidi tegevuse eest vastutav isik. See tähendab, et kaubandustegevuses võib osaleda, ühissõidukis viibida või avalikel jumalateenistustel või teistel usulistel talitustel osaleda üksnes juhul, kui isik kannab kaitsemaski ja tegevuse eest vastutav isik kontrollib nimetatud nõude täitmist. Juhul, kui tegevuse eest vastutav isik ei suuda tagada kaitsemaski kandmise nõude täitmist, võib Terviseamet algatada riikliku järelevalve menetluse, teha ettekirjutuse, määrata sunniraha või rakendada muid meetmeid, sealhulgas teha otsuse asutuse sulgemiseks.

Lisaks täpsustatakse, et edaspidi loetakse kaitsemaskiks üksnes meditsiinilist maski või muud kaitsemaski, mis vastab ettenähtud standarditele, ning puudub võimalus katta suu ja nina muul viisil. Lisaks jäetakse välja täiendavad erandid muu põhjuse esitamisel. See tähendab, et kui isik ei saa kaitsemaski kanda, siis tuleb esitada sellekohane tõend, mille on väljastanud tervishoiuteenuse osutaja.

Käesoleva korraldusega kehtestatavad piirangud kehtivad vähemalt 10. jaanuarini 2022. a, kui Vabariigi Valitsus ei otsusta teisiti.

Arvestades käesoleva korralduse kehtestamise ajal koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku tõusu üle Eesti, on piirangute ja meetmete rakendamine muudetud kujul ning teiste piirangute ja meetmete jätkamine, mida käesoleva korraldusega ei muudeta, tõhus ning proportsionaalne meede, et tagada inimeste elu ja tervis ning rahvatervise ja tervishoiusüsteemi toimepidevus.

Põhiseaduse § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Proportsionaalsuse põhimõtte tuleneb põhiseaduse § 11 teisest lausest, mille kohaselt peavad õiguste ja vabaduste piirangud olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud. Praegusel juhul on piirangute ja meetmete kehtestamine avalikes huvides ja need seatakse üle riigi. Põhiseaduse § 31 kohaselt on Eesti kodanikel õigus tegelda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Ettevõtlusvabaduse kui vabadusõiguse kaitseala on riivatud, kui avalik võim mõjutab seda vabadust ebasoodsalt.

Põhiseaduse § 31 teine lause annab seadusandjale volituse ettevõtlusvabadusõiguse piiramiseks nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusega. Ettevõtlusvabaduse piiramiseks piisab igast mõistlikust põhjusest. See põhjus peab johtuma avalikust huvist või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, olema kaalukas ja enesestmõistetavalt õiguspärane. Arvestades, et selle vabaduse piiramiseks on alus seaduses ning legitiimne ja põhjendatud olukord, mis tuleneb avalikust huvist ning teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, on korralduses sätestatud piirangute ja meetmete kehtestamine õiguspärane.

Korralduses kehtestatud piirangute ja meetmete eesmärk on piirata koroonaviiruse levikut, viirusega nakatumist ja raskelt haigestumist, vältida meditsiinisüsteemi ülekoormust ning kindlustada riigi oluliste funktsioonide toimepidevus. Korralduses sätestatud piiranguid ja meetmeid on põhjalikult kaalutud ning otsustatud on nende kasuks, mis on praeguse haiguse leviku kontekstis olemasoleva teabe alusel alternatiivsetest variantidest tõhusamad. Samuti on hinnatud, et kõnealused piirangud ja meetmed oleksid õiglased ja proportsionaalsed erinevate põhiõiguste ja -vabaduste koostoimes (nt põhiseaduse §-d 12, 16, 19, 28, 31, 34, 37, 40, 47). See tähendab, et piirangud ja meetmed mõjutavad kogumis kõiki isikuid avaliku huvi (inimeste elu ja tervise kaitse, riigi toimepidevus) eesmärgil.

Toimepidevus on seotud riskiga, kus suure hulga inimeste, näiteks arstid, politseinikud ja päästjad, sotsiaaltöötajad, kohtunikud, õpetajad, riigiametnikud või Riigikogu liikmed, haigestumisel on tuntav mõju avalike teenuste kättesaadavusele ja riigi õiguskorrale. Piiranguid ja meetmeid luues kaalutakse iga valdkonna puhul, milline on õiglane tasakaal elu, tervise ja riigi toimepidevuse kaitse ning piiratava õiguse ja vabaduse vahel.

Näiteks on põhiseaduse § 47 kohaselt kõigil õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada. Seda õigust võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata riigi julgeoleku, avaliku korra, kõlbluse, liiklusohutuse ja koosolekust osavõtjate ohutuse tagamiseks ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Seega ei ole ka põhiseaduse §-s 47 sätestatud õigus absoluutne. Põhjus, miks põhiseaduse § 47 nimetab eraldi nakkushaiguste leviku tõkestamist, seisneb selles, et nakkushaigused levivad inimeste seas siis, kui inimesed kohtuvad. Seetõttu on nakkushaiguste leviku tõkestamise üks olulisi ja põhilisi meetmeid nakkuse levimise takistamisel inimestevahelise lävimise piiramine.

Põhjendused meetmete ja piirangute kehtestamise kohta on esitatud korralduses ja seletuskirjas.

Korralduses kehtestatud nõuete üle teeb NETS § 44 lõike 1 alusel järelevalvet Terviseamet. Kui viiruse leviku tõkestamise meedet nõuetekohaselt ei täideta, rakendatakse korrakaitseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on 9600 eurot. Sunniraha, mille eesmärk on kohustada korralduses kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning tõkestada viiruse levikut, võib määrata korduvalt.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras Vabariigi Valitsusele vaide 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul, arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Korralduse seletuskirjaga on võimalik tutvuda veebilehel kriis.ee.

Kaja Kallas
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär